

AD Wikènt INHOUDSOPGAVE

'Chaos kan enorm helpen'

pagina 14+15

'Knuffelhormoon helpt bij autisme'

pagina 16

Scan Ford Mustang gelect

pagina 17

Tien jaar St. Martinus University

pagina 18+19

Geen iPhone voor Obama

pagina 20

Eerste acteurs bevestigd voor Warcraft-film

pagina 21

Puzzels, Tooby, strip

pagina 22

iBeacons in Apple stores

pagina 23

Slimme bh met humeursensor

pagina 25

IT-column

pagina 25

Vin Diesel bedankt fans van Walker

pagina 26

WARWARÚ

Zonder verkwisting vaart men wel

MARTIE GENDER

AD Wikènt is een wekelijkse uitgave van ABCourant NV en wordt als bijlage van de zaterdageditie van het Antilliaans Dagblad verspreid.

ABCourant NV
Prof. Kernkampweg z/n
Willemstad, Tel. 7472200

'Chaos kan

Transitiemanagement van onderop

Jan Rotmans inspireert met een heldere boodschap: de wereld om ons heen verandert evolutionair; wie vasthoudt aan oude economische modellen, neemt een groot risico en kiest voor onherstelbare achterstand.

Door Gonneke van den Kieboom

Ik kijk niet zo zeer naar trends maar naar contra-trends. Heel veel mensen zien deze ontwikkelingen niet, maar hier ontstaat de nieuwe dynamiek. Ik heb het over glocalisering ten opzichte van globalisering, ik heb het over vooruit naar vroeger; terug naar de menselijke maat. Mensen wantrouwen de grote instituties en organisaties, en willen eigenlijk weer op basis van vertrouwen dingen samen doen. Ik kijk langer, scherper en beter dan andere mensen - en voor mij is het onbegrijpelijk dat niet veel meer mensen zo kijken."

Rotmans komt uit de wereld van complexiteit, wat houdt zich steeds meer bezig met processen, maar zelfs die zijn wiskundig te benaderen.

Onze voormalige Nederlandse Antillen bestaan uit zes eilanden die, weliswaar op eigen initiatief, los zijn geraakt van elkaar. Dit zorgt sinds 10-10-'10 voor een algeheel gevoel van chaos en onveiligheid. In uw boek 'In het Oog van de Orkaan' geeft u aan dat dit een van de belangrijke voorwaarden is om in transitie terecht te komen.

„In een volgende fase van transitie, dat is de kantelfase. Een transitie neemt gemiddeld twee generaties, circa 50 jaar, in beslag, maar op een bepaald moment beland je in een kantelperiode die heel chaotisch is, heel onoverzichtelijk. Voor veel mensen is dat bedreigend, die hebben geen overzicht en geen inzicht. Maar voor mensen zoals ik is deze fase juist een feest! Want als je echt wilt veranderen, dan kan de chaos je helpen. Dit is het moment in de complexiteitsleer om de ramen

en de deuren open te zetten. Dicht op een kantelpunt is het mogelijk om sneller interventies te plegen en daarmee een enorm effect creëren. Dit zie ik nu op dit eiland. Juiste interventie op het juiste moment kan een enorm verschil opleveren."

Als trendwatcher projecteer ik wat er in de rest van de wereld gebeurt op Curaçao; gelden de internationale ontwikkelingen voor onze kleine maatschappij. Is transitie niet voorbehouden aan de gevestigde ontwikkelde landen?

„We moeten twee dingen helder onderscheiden: wat is je wereldbeeld en wat is je mensbeeld. Wat gebeurt er als het wereldbeeld kantelt en het mensbeeld. In een transitie is dit kantelen waarneembaar, hoe mensen naar de wereld kijken en naar zichzelf en anderen. Het is belangrijk vanuit welk wereld- en mensbeeld je kijkt naar de mondiale ontwikkelingen. Wat ik heb bedacht en beschreven, is ontwikkeld vanuit een westers perspectief. Ik heb gesteld dat transities altijd beginnen bij de elite, juist niet de financiële elite, maar de intellectuele, creatieve dwarsdenkers en friskijkers. Deze 'elite' infecteert de koplopers van het peloton, die infecteren de volgers en dan de achterblijvers. Je ziet dat zelfs kleine groepjes, zo klein als drie-vier-vijf mensen die elkaar aanvullen, een transitie kunnen veroorzaken. In Nederland, maar ook in de omringende landen, zie ik dat er voorhoedespelers zijn die proberen de grotere groep mee te krijgen. Ik noem altijd het voorbeeld van de transitie van roken naar niet-roken. Dat begon bij een elite, de men-

„We moeten twee dingen helder onderscheiden: wat is je wereldbeeld en wat is je mensbeeld."

sen die als eerste inzicht hadden in het causale verband tussen roken en (on)gezondheid. 50 Jaar geleden rookte nog 80 procent van de bevolking, nu rookt nog maar iets meer dan 20 procent. Deze kanteling is niet door de overheid gestuurd want, mede door de enorme lobby vanuit de tabaksindustrie, is de overheid pas veel later gekomen met rookbeperkende maatregelen. Het was vooral een cultuuromslag, die is ontstaan van onderop - de grootste sprong wordt gemaakt als de elite tot de grote groep mensen doordringt, en dan pas de overheid."

Is er zoiets als een kritische massa?

„Wiskundig kun je er vanuit gaan dat als je tussen de 10-15 procent van een bevolking meekrijgt, dat je dan in die kantelfase terecht komt. Omdat het proces sterk lineair verloopt, is 15 procent voldoende, dan kantelt er iets, en dan komt het in een stroomversnelling en wordt het onomkeerbaar. Zo zou het op Curaçao ook kunnen gaan. Ik zou me graag verder oriënteren op de fase waarin dit eiland nu zit. Onderzoek naar de Curaçao-identiteit, de cultuurhistorie. Wat is de veranderkracht van dit eiland?"

Onze Isla-raffinaderij is er sinds 1914, maar inmiddels onderwerp van discussie.

„Als ik even hardop denk, dan heeft deze raffinaderij ook veel goeds gedaan voor het eiland als je kijkt naar sociaaleconomische ontwikkeling. We moeten de raffinaderij zien in de context van de tijd. Maar er is meer aan de hand: groeiende criminaliteit, ongelijkheid. Dat zijn niet

de nieuwe waarden waarnaar je streeft. Als ik 'vooruit naar vroeger' projecteer op Curaçao, dan heb ik het over universele waarden als vertrouwen hebben in elkaar, prettig samenleven, op een natuurlijke wijze, zonder te veel vervuiling - dan zou Curaçao dus op zoek moeten gaan naar z'n ijkpunt. In Europa hebben we systemen gemaakt die ons hebben overweldigd - wij staan in dienst van die structuren. Wij zijn ooit begonnen die structuren te bouwen, maar die zijn uit de hand gelopen. En nu moeten we terug naar de kern: het menselijk contact. Die zie ik juist in economische contra-trends: schaalverkleining. Glocalisering."

Uit alle studies blijkt dat wereldwijd het gemiddelde inkomen is toegenomen, maar het verschil tussen arm en rijk ook is toegenomen. Dit zorgt voor een groeiende onrust. Efficiëntie, effectiviteit, kostenbewaking, dit zijn (oude) systeemwaarden. Maar menselijke waarden zijn universeel: vertrouwen, gevoel van veiligheid, kwaliteit van leven, ruimte, tijd, samenredzaamheid. Ons westerse wereldbeeld was geënt op ideologie en religie, maar daar zijn geen nieuwe waarden voor in de plaats gekomen. Steeds meer mensen zijn bezig zijn met het herontdekken van deze waarden als onderdeel van zingeving. Met het oog op onze toeristische sector wordt er aandacht besteed aan 'waarden en normen'. Campagnes als Dushi Hende - waarin een ieder wordt gestimuleerd om een goed mens te zijn. Maar als ik kijk hoe ongelooflijk veel kinderen er leven in eenoudergezinnen, tienermoeders, en eigenlijk